Een recent verdwenen zoetwatermosselhabitat in Monster (gemeente Westland)

Bert van der Valk

A recently decimated freshwater mussel habitat in Monster (Westland municipality)

Summary. For the construction of a new residential area in Monster, municipality of Westland, province of Zuid-Holland, in October 2020 ditches were dredged out and the mud concentrated in one place. From that site as many as possible specimens of large freshwater mussel species were collected. The harvest is presented. It is regretted that these established populations fell victim to the construction work.

Nieuwbouw

Begin oktober 2020 werd een stuk van de gemeente Westland bouwrijp gemaakt om een deel van de nieuwe stadwijk Westlandse Zoom aan te leggen. Het gaat om een perceel oud binnenduin dat in de 18e of 19e eeuw ten behoeve van tuindersgrond is afgegraven. Het is gelegen in de hoek tussen de Haagweg en de Oorberlaan, op de grens tussen de gemeentes Westland en Den Haag. Het perceel ligt in het uiterste noordelijke puntje van de gemeente Westland (fig. 1). Het bouwrijp maken volgt het bekende patroon van aanleg van nieuwe waterpartijen, het dempen van oude sloten en de aanleg van cunetten voor de wegen. In een deel van een brede oude sloot, een voormalige zandvaart, werd de bagger uit een paar sloten bijeen gestort. Uit de bagger en op de kant heb ik tweemaal alle schelpen die ik kon vinden verzameld (oktober 2020 en januari 2021), waaronder een groot aantal ook zeer groot formaat zoetwatermosselen, maar er waren ook juveniele exemplaren te vinden (tabel 1, fig. 2, 3). De mosselen waren vaak gepredeerd, onder andere door reigers. Slechts één exemplaar van een Schildersmossel bevatte nog een levend dier. Naast de grote mosselen vond ik ook een enkel doublet van de Driehoeksmossel *Dreissenia polymorpha* (Pallas, 1771), maar ik heb me niet speciaal op dergelijke kleinere soorten gericht.

De oogst

Van twee soorten Unionidae zijn de afmetingen als groeireeks weergegeven (fig. 2, 3). De kleinere exemplaren van de Schildersmossel *Unio pictorum* (Linnaeus, 1758) waren vaak flink beschadigd door predatie aan de uitstroomopening; deze zijn dus maar beperkt vertegenwoordigd in de grafiek. De verspreidingskaarten van de in Monster gevonden soorten (Jansen, 2015; Verspreidingsatlas.nl) geven maar van één soort een beperkte verspreiding aan in het Westland: de Bolle stroommossel *Unio tumidus* Philipsson, 1788 (fig. 4) in slechts drie vakken. De beide soorten zwanenmossels (*Anadonta* spec.) en de Schildersmossel hebben een dekkende verspreiding in het Westland. Vermoed kan worden dat oude wateren in het Westland veel meer vergelijkbare,

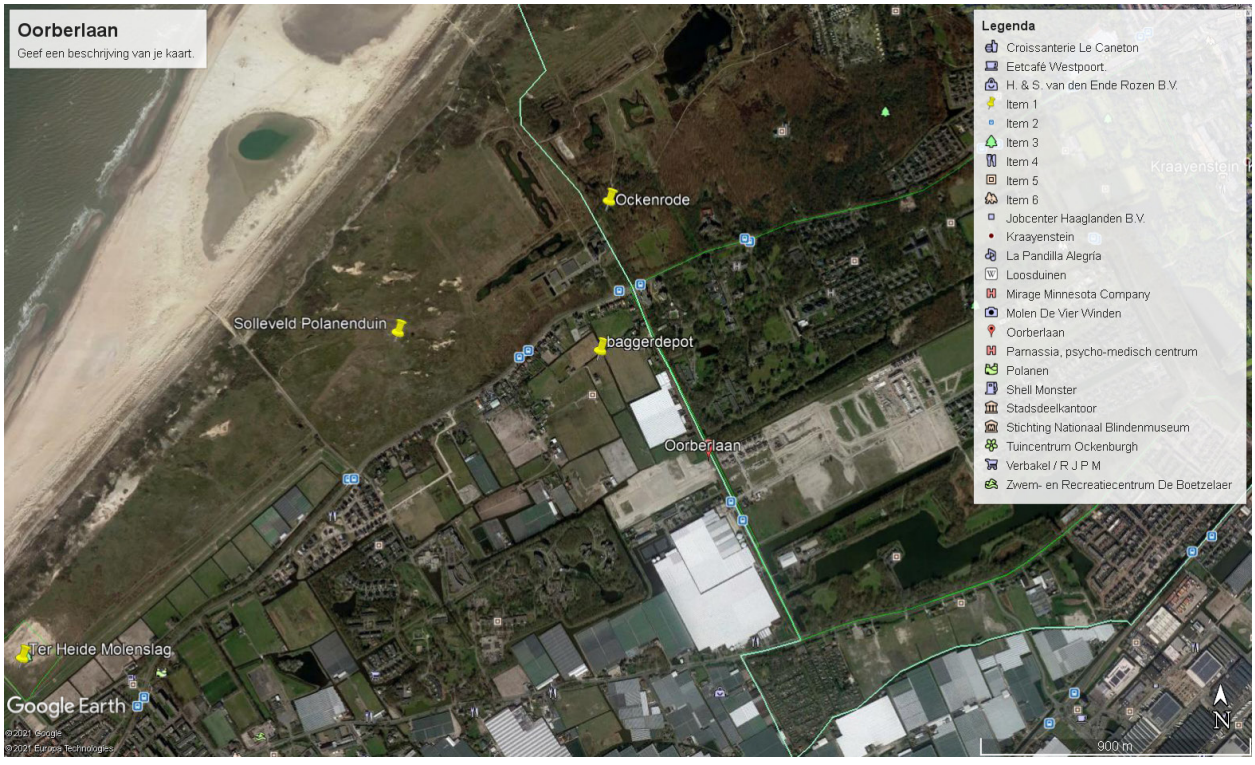

Fig. 1. Situatie zoekgebied Monster Oorberlaan 2020. Beeld: Google Earth.

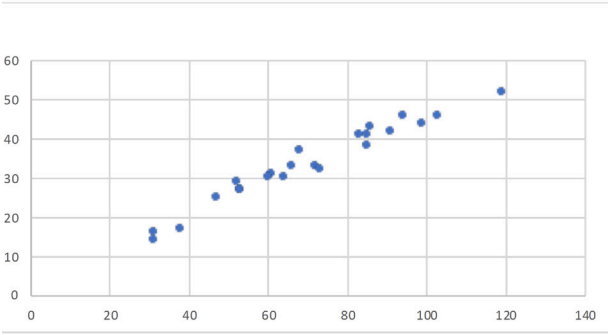

Fig. 2. Afmetingen (breedte x hoogte) in mm van de gevonden exemplaren van de Schildersmossel *Unio pictorum* (Linnaeus, 1758), Monster Oorberlaan, 2020.

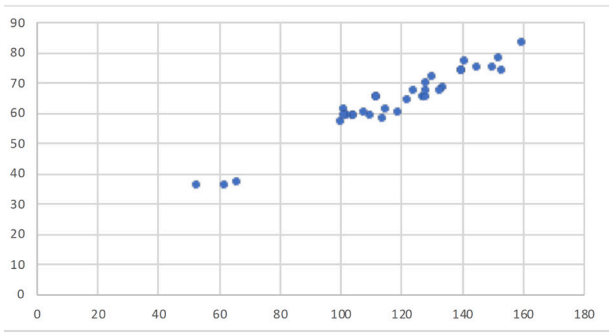

Fig. 3. Afmetingen (breedte x hoogte) in mm van de gevonden exemplaren van de Zwanenmossel *Anodonta cygnea* (Linnaeus, 1758), Monster Oorberlaan, 2020.

Fig. 4. Populatie Bolle stroommossel *Unio tumidus* Philipsson, 1788 uit het gebied Monster Oorberlaan, 2020. Het grootste exemplaar meet 94 mm. Foto Bert van der Valk

Tabel 1. Overzicht van de op de locatie Monster Oorberlaan aangetroffen grote zoetwatermosselen.
*Maximale afmetingen zoals vermeld in Jansen, 2015.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aantal	Habitus	Populatiekarakteristiek	Grootste schelp (in mm) in vergelijking met de maximale vermelde lengte* (tussen haakjes)
Schildersmossel	*Unio pictorum* (Linnaeus, 1758)	32	zeer vers	groeireeks juveniel-volwassen	119 (140)
Bolle stroommossel	*Unio tumidus* Philipsson, 1788	15	zeer vers	groeireeks juveniel-volwassen	102 (120)
Vijvermossel	*Anadonta anatina* (Linnaeus, 1758)	17	zeer vers	groeireeks halfwas-volwassen	110 (130)
Zwanenmossel	*Anodonta cygnea* (Linnaeus, 1758)	33	zeer vers	groeireeks juveniel-volwassen	160 (170)

vitale populaties kunnen herbergen, waarbij Bolle stroommossel de minder algemene soort is.
Het is spijtig dat deze waarschijnlijk reeds lang gevestigde populaties grote zoetwatermossels de recente grootschalige ingreep in het landschap niet overleefd hebben. Mogelijk kan in de nieuw gegraven wateren herkolonisatie optreden vanuit resterende sloten.

Geraadpleegde bronnen

Jansen, E.A., 2015. Veldgids slakken en mossels - land en zoetwater. – KNNV Uitgeverij, Zeist.
Verspreidingsatlas.nl. Geraadpleegd 22-3-2021.

Adres van de auteur
bert.vandervalk@deltares.nl